

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XXXV. Sanctus constructam in cremo Calabrina ecclesiam magno
apparatu consecrati curat, et magis ac magis comitem Rogerium
benevolum erga se experitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A bonorum hominum donationem istam fecimus et sigillo proprio signavimus.

circumscribit,

378 Insuper donavi Mule cum filiis suis ad custodiendam silvam. Data in pratis Squillacii, ubi tunc, collecto exercitu, morabamur. Anno ab Incarnatione Domini millesimo nonagesimo tertio, Indictione prima, Nonis Maii.

- * Rogerius comes. * Adelais comitissa.
- * Goffredus filius comitis Rogerii.
- * Guillelmus de Alta-Villa.
- * Guillelmus Culchebret. * Gosbertus de Luciaco.
- * Rogerius presbyter de Stilo.
- * Bastardus.

Morkensius, e cuius sapissime jam laudata de S. Brunone Diatriba instrumentum hoc etiam accepi, ita in illud ad calcem observat: Chartam hanc reperi inter Analecta nostri Georgii Garnefellii; sed quoniam hinc inde interpolata esset, subvertitis, ne forte et vitata; quare visum est mihi eam ad autographum, id est, ni fallar, ad autographi (neque enim hoc Morkensio ad manum fuisse reor) egraphum, conferre; feci et istas interpolationes in margine notavi. Ab autographo dependet in serica albi coloris corda bulla plumbea, et in ea imago Dei genetricis Marie brachio sinistro tenentis Filium, in dextra sua habentem avem. Interpolationes, quas hic memorat Morkensius, quasque in margine sese notasse ait, lectiones fere dumtaxat variantes sunt, easque proinde ut tales in margine pariter adscripsi.

seque merito-
rum a S. Bru-
none ejusque
sociis factum
participem,

379 Porro Morkensius in sua mox iterum laudata de S. Brunone Diatriba eo loco, quo rerum ad hunc spectantium chronologiam texit, ad annum 1095 ita de Rogerio comite scribit: Anno mxciii fratres (S. Brunonem scilicet ejusque socios) in eremo invisens enixe se commendat illorum precibus, participemque meritorum ut se faciant, efflagitat, et voti compos effectus, conscripta vii Maii charta limites eremi satis ample designat ac circumscribit accurate, efficitque, ut Rogerius dux Apulie, ejus ex fratre nepos, dato eodem adhuc anno (et quidem forte ut jam innui, ante dictam 7 Maii diem) diplomate (id num. 372 et seq. jam recitavi) donationes factas corroboret. Ita ille, e duabus scilicet

C hac jam transcriptis chartis, quarum altera Rogerii ducis, altera Rogerii comitis est, deducens, quæ hic memorat; et sane, quantum ad ea, quæ ex hac posteriori deducit, rectissime, ut consideranti patebit. Etenim Rogerius comes, uti ipsomet in proxime recitata charta sua docet, S. Brunonem ejusque socios gratia commendandi se ipsorum orationibus anno 1095 invisit, eorumque societatem (pro qua re etiam Deo gratias agi) suscepit; quibus e verbis sane, Rogerium comitem a Sancto ejusque sociis, ut meritorum suorum participem eum efficerent, flagitasse voti-que etiam factum esse competem, recte concludi videtur. Ait quidem in suis in concinnatam a Surio S. Brunonis Vitam Annotationibus pag. 221 Surianus, iisdem jam recitatis diplomatis, a Rogerio comite concessi, verbis innixus, principem hunc anno mxciii a Brunone ejusque sociis, ut eum in societatem suam recipere, et nomen ejus inter nomina sua scribere dignarentur, postulasse, idque re etiam vera impetrasse; verum hoc cum interpretatione, quam transcriptis diplomatis, a Rogerio concessi, verbis Morkensius applicat, neutiquam pugnat, locumque etiam, licet interim rem hanc revocari inveniam in du-

bium, verosimiliter obtinuit, uti ex infra adhuc laudando, quod apud Ughellum tom. IX Italiae sacræ, col. 426 exstat, Latini in civitate Squillacensi episcopatus foundationis diplomate, quod in hoc Lanvinum Fratrem suum vocet Rogerius comes, colligendum videtur.

380 Quod modo pertinet ad diploma, quo a Rogerio duce factæ antea S. Brunoni donationes, comite Rogerio, ut Morkensius ait, agente, confirmatæ fuerint, spontene sua, an Rogerii patru sui impulsu chartam illam Sancto impertierit dux Rogerius, dubium mihi admodum idcirco apparet, quod is optime etiam, uti ex supra dictis satis liquet, in S. Brunonem fuerit affectus, ac proin stimulo, ut huic beneficeret, haud indiguerit. Porro ne quis forte cuiquam contra proxime huc transcriptam Rogerii comitis chartam scrupulus oboriatur ex eo, quod a comite, in pratis Squillacii cum exercitu tunc commorante, data notetur, Boamundus, Rogerii ducis frater, anno 1095 in Calabria versabatur, cumque hunc vita functum esse, falso rumore inaudisset, castra nonnulla, ad eundem in Calabria spectantia, occupavit; qua re ad iram commotus comes Rogerius militibus suis, ut Boamundum armis lacesseret, præcepit, eumque e tota Calabria expulit. Ita quantum ad substantiam sæpius hic jam laudatus ac porro laudandus auctor synchronus Gaufridus, Ordinis Benedictini monachus, cognomento Malaterra, lib. IV, cap. 20 Historiæ Siculæ, quam ipsiusmet Rogerii comitis jussu concinnavit, uti Muratorius, qui hanc tomo quinto Rerum Italicarum scriptorum inseruit, in sua ad eandem Præfatione docet. Nihil itaque obstat, quo minus Rogerius comes, collecto exercitu, anno 1095, uti in ejus, de qua hic, charta asseritur, in pratis Scyllacii commoratus fuisse credatur. Imo vero, cum hinc, principem illum ibidem re ipsa exstitisse, dubitandum non sit, Scyllaciumque haud procul a Turrifana Calabria eremo situm sit, facile etiam factum esse potest, ut Rogerius comes, quod in eadem charta se fecisse, hic præterea ex dictis ait, S. Brunonem ejusque socios inviserit, precibus eorum se commendaverit, chartamque, de qua hic, iisdem concesserit. Quæ cum ita sint, notæque chronica, quibus hæc notatur, seu annus et Indictio inter se conceniant, nec quidquam præterea, quod contra instrumenti illius sinceritatem faciat, aliunde occurrat, non est enim vero cur id pro suspecto, nedum pro spurio habeatur, et ad alia proinde, quæ ad Sanctum nostrum spectant, sermonem converto.

AUCTORE
C. B.

ac in pratis
Scyllacii, cum
eam dedit,
versatumesse,
declarat.

§ XXXV. Sanctus constructam in eremo Calabrina ecclesiam magno apparatu consecrari curat, et magis ac magis comitem Rogerium benevolum erga se experitur.

Cum Bruno ecclesiam, quam ex dictis, statim atque a comite Rogerio Turrifanam Calabriae eremum obtinuerat, in honorem Dei, sanctissimæ Dei Genitricis et S. Joannes Baptistæ ædificari ibidem curavit, ad cumulum videbat adductam, apud

Turrifano
eremi eccle-
siam, agente
verosimillime
Brunone,

AUCTORE
C. B.

apud comitem Rogerium, ut eam solemniter ritu consecrandam curaret, verosimillime egit. Utcumque res habeat, illa equidem ecclesia summo apparatu ab Alcherio, Panormitano archiepiscopo, quinque assistentibus episcopis, consecrata fuit, idque fieri laudatus comes Rogerius non tantum curavit, verum etiam sacram illam ædem donis non paucis, S. Brunoni collatis, hac occasione ditavit, uti liquet ex charta, in illius ecclesie sanctique Brunonis favorem ab eodem comite tunc concessa. Chartæ hujus seu diplomatis partem dumtaxat Ughellus tom. IX Italia sacra col. 423 recitat, idemque etiam in ecclesie Catanensis Notitia facit Rocchus Pirrus. Verum ego illam, ne venerandæ antiquitatis monumentum, quod integrum typis excusum publicaque luce donatum videre nondum mihi obtigit, curiosi lectoris oculis subtraham, integram huc e recensione Mörkensii transcribo.

consecrari curat, datoque diplomate multa,

B

582 Sic habet: In nomine Dei æterni et Salvatoris nostri Jesu Christi anno ab Incarnatione Domini millesimo nonagesimo quarto, Indictione secunda, cum ego Rogerius comes Calabriae et Siciliae pro Dei amore et animæ meæ remedio, et pro salute animæ Roberti Guiscardi fratris mei, gloriosissimi ducis Apuliae et Calabriae, et pro remedio animarum fratrum meorum atque omnium parentum et uxorum mearum vellem dedicari facere ad honorem Dei et beatæ Mariæ et beati Joannis Bapt. ecclesiam de heremo, quæ sita est inter Arenam, et oppidum, quod dicitur Stilum, super territorio dicti oppidi Stili, per venerabiles et sanctissimos patres Panormitanum archiepiscopum, Melitensem*, Tropiensem, Neocastrensem, Cataniensem et Squillacensem episcopos, collaudantibus eisdem sanctissimis patribus, dedi beato patri Brunoni magistro ejusdem heremi, sibi et successoribus suis monasterium sanctæ Mariæ de Arsaia cum omnibus pertinentiis suis, ubicumque sint, eximendo eandem ecclesiam seu monasterium de Arsaia ab hodierno die in antea in perpetuum de omni temporali servitio et Turri, ad quæ tenebatur, oppido meo de Stilo, ut ecclesia de heremo et fratres in perpetuum illam quiete habeant sine omni calumnia et sine temporali servitio, omni remoto tremari et placario, et horum omnium remotis infestationibus.

* al. Miletensem

C

quæ hic determinat,

585 Hæc autem donaria ecclesie prædictæ de Bosco, et fratribus, ibi Deo servantibus, dotem dedi, Adelayde conjugæ meæ consiliante et laudante et concedente Goffrido filio meo, Malgerio filio meo. Quod monasterium Arsaia capella mea erat exempta ab episcopali jurisdictione per sacro-sanctam Romanam Ecclesiam, quod constare feci prædictis archiepiscopo et episcopis, qui testes sunt hujus donationis, et testes sunt Goshertus de Luciaco, Paganus de Gorgis, Rogerius Bonellus*, Fulco capellanus meus, qui hæc scripsit. Hæc autem dedi testimonio suprascriptorum testium, et hi termini et limites sanctæ Mariæ de Arsaia, videlicet ab arbore quercus etc. « Sequitur, » inquit hic Mörkensius, « terminatio limitum, quam omitto, » quia ad rem nostram parum aut nihil facit et » solum exscribo loca, hæc circumscriptione » inclusa. » Cum duobus casalibus interclusis, scilicet de Sancto Andrea, et Roseti, liberis et exemptis ab omni communitate casalium meorum de oppido Stili; item locum, qui dicitur cum duobus casalibus Vingi et Buangi similiter liberis et exemptis ab omni communitate casa-

* al. Tonellus

lium meorum de dicto oppido Stili; item ecclesiam sancti Fantini exemptam ab episcopi jurisdictione Giracei*, quæ ad eandem ecclesiam Arsaia pertinet, quæ prosita est in pertinentiis Agrotteriae in tenimento Giracei* cum omnibus rationibus et pertinentiis suis; item casale Arunchi in pertinentiis civitatis Squillacii cum omnibus rationibus et pertinentiis suis, sicut tenere et habere eadem ecclesia Arsaia consuevit.

D

* al. Giracii

* al. Giracii

584 Hæc autem pernotata* loca dono et concedo pro eadem ecclesia in dotem domino patri Brunoni, et successoribus ejus cum omnibus rationibus, aquarum decursibus, molendiniis, nemoribus et arboribus, cultis et incultis, mineriis æris et ferri et omnium metallorum, pascuis et omnibus juribus, quæ ego et curia mea habere hactenus consuevit, ita ut nemo aliquid ibi, nisi dicta ecclesia heremi habeat, sicut ex tunc nemo aliquid juris habuit, nisi ego. Item concedo eidem ecclesie heremi in reliqua terra mea usum liberum mineriarum æris et ferri, et pasua libera in eadem terra mea pro animalibus ejusdem ecclesie, atque custodum nec non et eorum, qui in dictis casalibus habitant. Concedo etiam, ut dicta ecclesia heremi commendatos habere possit in supra dictis Casalibus et locis, quæ eidem ecclesie dedi. Nemo in supra dictis locis suo vel meo nomine aut hæredum et successorum meorum præsumat jus aliquid prosequi vel habere, nec ego, sed omnia conserventur eidem ecclesie solida et intacta, quia parum est pro Dei amore suis tribuere famulis, qui mihi multa præstitit larga manu. Si vero persona aliqua, filius meus aut aliquis hæres aut successor hoc meum quassaverit donum, seu privilegium, mihi vel posteris meis aut Ecclesie Romanæ centum libras auri persolvat, nisi ad condignam venerit satisfactionem Fratrum ibi Deo servantium et perpetuæ subiaceat damnationi.

Dono S. Brunoni concedit. * al. prænotata

E

585 Hæc autem acta sunt mense Augusti, cum regressus essem de expeditione, quam feceram super Guleilmum et ab obsidione Castri-Villæ, et hoc meum privilegium ad perpetuam firmitatem jussi et mandavi et feci mea pendente bulla communiri.

Id, quod vel susceptam contra Guleilmum.

* Rogerius comes.

* Adelais comitissa.

F

* Goffridus, filius domini comitis.
* Malgerius, filius comitis Rogerii
* Paganus de Gorgis.

* Josbertus de Luciaco.

* Rogerius Bonellus*.

* al. Tonellus

* Ego Fulco, domini comitis Rogerii capellanus, de mandato ejus hoc privilegium scripsi et me subscripsi.

Habe modo etiam, quam chartæ huic a se transcriptæ Annotationem subnectit Mörkensius. Hanc, inquit, ecclesie heremi constitutionem etiam inter Analecta Garnesfeltii nostri reperi interpolatam et ad autographum recognitam rescripsi, adscripsique in margine interpolationes, asterisco notatas. Sigillum est plumbeum, uti superius, et pendet ex corda crocei coloris. Interpolationes, quas iterum hic scriptor memorat, dumtaxat fere sunt lectiones nonnihil variantes; eas interim ad marginem pariter hic adjecti. Verum sunt et alia in idem instrumentum notanda. Ac primo quidem notæ chronicae, quas in capite præfert, seu annus 1094 et Indictio 2 sese inter apprine

A apprime conveniunt. Nec est, cur scrupulum cuiquam injiciat, quod, cum Rogerius comes ab expeditione, in Guilielmum suscepta, atque a Castri-Villæ obsidione reversus esset, datum in fine dicatur.

quæ, qualis fuerit, exponitur, expeditionem,

386 Etenim, teste *Historiæ Siculæ lib. iv, cap. 21 et seq.* Gaufrido Malaterra, Guilielmus de Grantavul seu, ut ab aliis scribitur, de Grantemant, qui Mabilix, Rogerii ducis sorori, matrimonio junctus erat, anno 1095, cum et ipse non secus ac Boamundus, de quo jam supra, Rogerium ducem e viris abisse, falso ad se delato rumore credidisset, varia ad principem illum, uxoris suæ fratrem, pertinentia tum castra, tum oppida, hæcque inter Castri-Villam, occupavit, cumque hæc, audita licet memorati rumoris falsitate, domino suo legitimo, Mabilix uxoris ad illa jus præterens, reddere non vellet, bello cum dux Rogerius appetiit, unaque cum Rogerio comite, patruo suo, qui ei sese adjunxerat, Castri-Villam obsedit, ac expugnavit. At vero in illo Rogerii comitis diplomate alia, quæ id forte non nemini suspectum reddat, difficultas occurrit. Cum enim, ut supra docui, Rogerius comes e

B priori uxore sua Judith, seu, ut aliter etiam vocatur, Delicia nullo prorsus liberos habuerit, præterque plures filias unicum dumtaxat filium e secunda, Elemburga seu Eremburga cognominata, quæ anno 1089 jam obierat, procreavit, unde aut quis ille, qui recitato diplomati subscribitur, Rogerii comitis filius Malgerius? Hunc sane e nulla uxorum suarum legitimarum genuisse Rogerius videtur. Quid ergo? An nothum dicemus? Verum obstat Gaufridus Malaterra, *Historiæ Siculæ lib. iv, cap. 48 de Jordano, qui comitis Rogerii, uti idem auctor lib. iii, cap. 56 docet, filius nothus erat, sequentem scribens in modum: Jordanus... filius comitis, propter strenuitatem suam omnibus amabilis, quem plures, quia jam Gaufridum, quod dolorem non minuit, morbus elephantinus pervaserat, comitis hæredem futurum suspicabantur (nam neque alium masculum habebat) apud Syracusam, sui juris urbem, febris typo percussus est.*

387 Cum ergo, uti ex his Gaufridi verbis intelligitur, Rogerius comes, dum Jordanus, filius ejus nothus seu spurius febrè apud Syracusas, quod anno 1092 contigisse, laudatus Malaterra lib. iv, cap. proxime cit. docet, correptus jaceret, prolem aliam masculam, quam dictum Jordanum et Goffredum non habuerit, consequens est, ut nec nothus seu spurius comitis Rogerii filius exstiterit Malgerius, qui chartæ proxime huc transcriptæ, annoque 1094 a Rogerio comite data subscribitur. Restat ergo, ut vel secunda Rogerii comitis uxor Elemburga, aut tertia Adelasia, dum cum eo matrimonium inivit, vidua fuerit, filiumque e prioribus nuptiis Malgerium habuerit, vel ut Malgerius ille, qui tamquam comitis Rogerii filius nomen suum adscripsit, de sacro fonte ab eo levatus aut etiam in filium adoptatus fuerit, vel denique, ut Rogerius comes præter filias, quas ei, singulis suo assignato marito, stemma Siculum, Annotationibus ad Annam Comnenam a Cangio insertum, et principum Normannorum Arbor genealogica Malaterræ *Historiæ Siculæ apud Muratorium tom. V Rerum Italicarum Scriptorum præfixa, attribuit, aliam saltem adhuc habuerit, huicque Malgerius ille matrimonio junctus fuerit. Ut sit, cum aliquo*

C

equidem ex hisce capitibus factum esse queat, ut Malgerius ille Rogerii comitis filius appellatus fuerit, non est, cur huc transcripta principis hujus charta pro spuria suspectave ob solum, quod ei adscribitur, Malgerii filii comitis nomen habeatur. Plus aliquid contra illam facere videri potest Beati titulus, quem Sancto (adi num. 582) adjungit: attamen, cum is, etsi a chartæ autographo abesset, egrapho forsitan a librario dumtaxat recentiori e veneratione in Sanctum fuerit imprudenter adjectus, huicque adhuc videnti ab ipsomet comite Rogerio, qui Brunonem, uti ex dicendis amplius patescet, pro Sancto habebat, Beati titulum fuisse attributum, prorsus incredibile non sit, ego nec idcirco instrumentum illud, quod alias suppositionis notas non habet, rejicere ausim, ut certo spurium, maxime cum veritati consonent, quæcumque in eo de Turrilanæ ecclesiæ consecratione temporeque, quo hæc facta est, traduntur.

388 Ut, quam nihil hic a vero alienum pronuntiem, studiosus lector perscipiat, instrumentum publicum, apud Rocchum-Pirrum in Sicilia sacra, Ughellum tom. IX Italiæ sacræ col. 425, aliosque scriptores eastans, huc ex Morkensii recensione lubet transferre; hoc enim, ecclesiam illam, quinque assistentibus episcopis, Melitensi videlicet, Tropiensi, Neocastrensi, Catanensi et Squillacensi, fuisse consecratam, ipsemet Alcherius, Panormitanus archiepiscopus, qui solemnitatem illam magno apparatu ac pompa peregit, testatur, recitataque adeo Rogerii comitis chartæ, in qua idem traditur, monumentum illud suffragatur. Sequentibus hisce verbis concepitur: Anno Domini nostri Jesu Christi mxciv mense Augusti, festo beatæ Mariæ assumptæ ego Alcherius Hic... archiepiscopus Panormitanus, consecravi ecclesiam istam in honorem Dei et B. Mariæ Virginis, et B. Joannis Baptistæ in præsentia Melitensis, Tropiensis, Neocastrensis, et Squillacensis episcoporum una cum domino Rogerio comite Calabriae, Adelaide comitissa, magistro Brunone et Lanvino, et ceteris patribus assistentibus, et in præsentia bonorum hominum.

Ego Alcherius, archiepiscopus Panormitanus. Ego Tristerius, Tropiensis episcopus, interfui. Ego Angerius, Catanensis episcopus. Ego Theodorus episcopus Squillacensis. Ego N. Neocastrensis episcopus interfui.

Porro cum proxime huc transcripta Rogerii comitis charta, in qua de Turrilanæ ecclesiæ consecratione, veluti de re quam primum futura, mentio fit, mense Augusto (Adi num. 585) data notetur, jamque recitatum Alcherii, Panormitani archiepiscopi, testimonium consecrationi isti quintam decimam Augusti assignet, apprime, quibus utrumque hoc instrumentum signatur, notæ chroniæ sese inter conveniunt.

389 At vero, cum ipsum e Morkensio huc transcriptum Alcherii testimonium, non secus atque recitata Rogerii comitis charta, consecrationi tradat quinque adstitisse episcopos, Melitensem scilicet, Tropiensem, Neocastrensem, Catanensem et Squillacensem, nec tamen quinque, sed quatuor tantum, Tropiensem nimirum, Catanensem, Squillacensem et Neocastrensem, qui solemnitati isti adfuerint, episcopos, Melitensi omisso, subscriptos exhibeat, oportet, ut vel Testimoniū illius apographum, in episcoporum subscriptione corruptum, Morkensio præterierit, vel ut ipsemet in eo describendo errarit, maxime cum testimonium illud

AUCTORE
C. B.

Aliud ei, quod huc transcribitur, instrumentum suffragatur.

E

F

Id aquod Morkensium quatuor dumtaxat episcopos

AUCTORE
C. B.

illud tam apud Rocchum Pirrum in ecclesie Catanensis Notitia ad annum 1094, num. 10, quam apud Ughellum tom. IX Italiae sacrae, col. 423 episcopos non tantum quatuor jam laudatos, sed etiam Melitensem, subscriptos sibi habeat hoc modo;

* Ego Archerius Nic... archiepiscopus Panormitanus

* Ego Tristanus Tropejensis episc. interfui.

* Ego An. Catanensis episc. interfui.

* Ego Theodorus episc. Squillacensis praesens f.

* Ego Goffridus Melitensis episc. interfui.

* Ego Henricus Neocastren. episc. interfui.

Morotius, qui in Chronologico sacri Ordinis Cartusienensis Theatro, parte vi, ad annum 1090 idem monumentum recitat, inter subscriptos ei episcopos Melitensem etiam non recenset, contra ac nihilominus, e quo illud se desumpsisse ibidem ait, Camillus Tutinus in Historiae Ordinis Cartusienensis Prospectu facit.

B
sibi subscri-
ptos errore, in
Morotium
coniciendo,
exhibet, alias-
que

590 Hinc Morkensium e Morotio, cui proinde, quod abs eo omissione ea dictis peccatum, attribuentum est, Alcherii huc jam transcriptum testimonium deprompsisse existimo; in hac autem opinione maxime etiam confirmor ex eo, quod sequentia haec verba, Qui omnibus vere poenitentibus et confessis... quadraginta dies de vera indulgentia... poenitentiae relaxavit archiepiscopatus sui anno... quae in monumento isto locis proxime cit. apud Ughellum et Rocchum Pirrum vocibus hisce In praesentia bonorum hominum subduntur, atque a Morotio, ut apud Camillum Tutinum exstantia, omissa sunt, pariter omissa sint apud Morkensium, qui, unde, de quo hic disserimus, deprompsit monumentum, non edicit. Porro in diversis testimoniis, ab Alcherio dati, exemplaribus jam memoratis lectiones variantes occurrunt non tantum duae modo expositae, quibus a Roccho, Ughello et Tutino Morotius et Morkensius dissonant, verum etiam aliae, quibus a Morotio, Tutino et Morkensio Ughellus et Rocchus haec etiam duo invicem discrepant in monumenti illius tum contextu, tum episcoporum, qui eidem subscripserunt, nominibus. Ut praecipuas, reliquis praetermissis, recenseam, pro lectione, qua Morotius et Morkensius in testimonii contextu legunt, Magistro Brunone et Lanvino et ceteris Patribus (Tutinus habet Fratibus) assistentibus, Ughellus quidem, omissa post vocem Brunone conjunctione et, commateque ei substituto, legit Magistro Brunone, Lanvino B. et ceteris fratribus eremitis assistentibus; Rocchus vero, omisso etiam commate, habet, Magistro Brunone Lanvino et ceteris fratribus heremitis assistentibus; verum posterior haec lectio, ut per se patet, omni dubio procul mendosa est.

C
in variis sui
exemplaribus
variantes,
quae recen-
sentur.

591 Ex ea interim praecipue est factum, ut Rocchus e Brunone et Lanvino unam eandemque personam perperam fecerit, loco supra cit. in recitata a se Alcherii testimonium ita observans: Ex iis verbis «Magistro Brunone Lanvino» facile intelliges, diploma illud, quod in Notit. Messan. ad annum mxciv, num. viii retulimus, a Paschali II Pontifice transmissum fuisse huic Brunoni; in eo enim habes: «Paschalis episcopus, servus servorum Dei. Dilecto filio Lanvino salutem et Apost. benedict. de Messanensis episcopi causa» etc. Ex episcopis, qui testimonio subscribuntur, Panormitanus archiepiscopus, qui id dedit, a Tutino, D

Morotio et Morkensio Alcherius, ab Ughello et Roccho Archerius, facta in nomine litterae unius mutatione, additque, quod per hic Morotius et post hunc Morkensius in chartae textu supplent, nominis fragmento apud Ughellum quidem Nic... apud Rocchum autem Nico..., vocatur. Ast, cum archiepiscopus ille apud ipsomet Rocchum ecclesiae Panormitanae Notitia, ad annum 1094, num. 6 in diplomate, quod Rogerius, Siciliae et Calabriae comes, ecclesiae Panormitanae anno 1095 dedit, Alcherius appelletur, nomen ejus, uti a Tutino, huncque secutus Morotio et Morkensio fit, Alcherius potius, quam Archerius offerendum puto. Quod autem pertinet ad nominis fragmentum Nic. aut Nico, quod apud Rocchum et Ughellum dumtaxat in chartae subscriptione legitur, id forte, quod integra vox non esset, omittendum duxerit Tutinus; verum, ut cuius nominis illud pars verosimiliter sit, lectorem edoceam, Rocchus loco proxime cit., ubi Alcherium ab anno 1085 ad annum ut minimum 1099 archiepiscopalem ecclesiae Panormitanae sedem occupasse, edicit, Alcherio fortassis Nicodemi appellationem sive uti secundum nomen, sive uti cognomen, attributam fuisse, dici posse arbitratur, idque, quae ibidem affert, sat verosimile efficitur.

592 Inter episcopos, testimonio de Turritanæ ecclesiae consecratione subscriptos, proximo post Alcherium, ecclesiae Panormitanæ archiepiscopum, comparat Tropiensis, seu, ut ab aliis scribitur, Tropejensis in Ulteriori Calabria ecclesiae antistes, qui apud Ughellum et Rocchum locis supra cit. Tristanus; a Morotio vero et Morkensio Tristerius nuncupatur, licet interim a Tutino Tristenus vocetur. Ughellus tom. X Italiae sacrae in episcopis Tropiensibus col. 430 de episcopo illo ita scribit, Justegus vel Justeyrus, et Tustei, qui et Tristanus est, primus Latinorum Tropejensis ecclesiae munus episcopale suscepit circa annum Dom. mxciv, subditque, nonnullis interpositis, concessum anno 1094 a Rogerio, Apuliae, Calabriae et Siciliae duce ecclesiae Tropejensi diploma, in quo, qui hujus tum antistes erat, Justegus nominatur. Qui ex episcopis, testimonio subscriptis, post Tropiensium sequitur, Catanensis prioribus dumtaxat duabus nominis sui litteris ab Ughello et Roccho designatur; a Tutino vero huncque secuto Morotio Augerius et a Morkensio Angerius vocatur. Antistitem hunc proprie nuncupatum fuisse Ansergium, sedesque ab anno 1091 ad annum usque 1124, liquet ex iis, quae de illo in ecclesiae Catanensis Notitia ab anno 1091 Rocchus Pirrus in medium adducit. Quod ad Squillacensem et Melitensem episcopos, quorum subscriptio Catanensis episcopi subscriptioni proxime subditur, jam spectat, prioris ex his, qui, quemadmodum infra contra Ughellum docebo, anno 1095 aut sequenti mortalitatem explevit, eodem ubique modo nomen effertur, nec ullam etiam posterioris, quod ex dictis a Morotio huncque secuto Morkensio omittitur, variationem patitur apud Rocchum, Ughellum et Tutinum, a quibus recensetur.

595 Notandum porro est, hunc, non celeberrimam Melitensem insulae, sed Melitensis seu potius Militensis, Calabriae Ulterioris civitatis, existisse antistitem, uti patet ex iis, quae Rocchus Pirrus in Melitensis ecclesiae Notitia proxime ante annum 1089, et Ughellus tom. I Italiae sacrae in episcopis Melitensibus col. 942

E
lectiones pa-
titur,

F

nec tamen
idcirco pro
spurio est
habendum.

et

A et seq. in litteras mittant. Ad Neocastrensem nunc tandem, qui omnium ultimus Alcherii de Turritanæ ecclesiæ consecratione testimonio subscripsit, episcopum venio. Hic, quem ob anno 1094 usque ad annum saltem 1112 sedisse adducta ab Ughello tom. IX Italiæ sacræ col. 402 et binis seqq. suadent, Henricus a Roccho et Ughello nuncupatur; licet autem a Tutino, huncque secutis Morotio et Mörkensio inter episcopos testimonio mox iterum laudato subscriptos, recenseatur, nomine tamen vel Henrici vel altero, quia forte nullum in testimonio illius exemplari, quod sibi præluxit, Tutinus invenit, haud officitur; ut proinde et hic a Tutino hujusque sequacibus Rocchus Pirrus et Ughellus lectionis diversitate sat notabili differant. Verum, etsi id ita habeat, cum equidem inter hosce omnes, quantum ad lectionem tum anni 1094, tum sanctissimæ Dei Genitricis, in caelos assumptæ, festi, quo ecclesiæ Turritanæ consecratio fuerit peracta, apprime conveniat, nec aliunde, cur monumentum illud, quod tam variè ex dictis apud varios legitur, pro spurio suspecto habeatur, quidquam occurrat; neququam id ut tale ob varias variorum exemplarium variantes lectiones, quæ amanuensium librariorumve errores dumtaxat plerumque sunt, rejiciendum est. Atque hinc jam, partimque e proxime recitato Rogerii comitis diplomate fit, ut ambigendum non sit, quin illa dictæ ecclesiæ, quam perperam Tutinus, uti ex hoc etiam instrumento liquet, cum ecclesia S. Mariæ de Arsafia pag. 7 Prospectus confundit, dedicatio et anno 1094, ut jam dictum, et ipso sanctissimæ Dei Genitricis in caelos assumptæ festo fuerit peracta.

§ XXXVI. An concilio Placentino, in quo Præfationem de Beata composuerit, Sanctus interfuerit, et cur, si ita sit, eo celebrato, ad Majorem Cartusiam non redierit.

C Post sancti e curia Pontificia in Turritanam Calabriae eremum recessum duo fuisse ab Urbano II Papa haud procul inde ante annum 1093 celebrata concilia, Beneventi scilicet in Campania unum, Trojæ in Apulia aliud, ex ipsis temporis hujus scriptoribus monumentisque habetur comperit. Ad primum, quod anno 1091, ut Bertholdus, Constantiensis presbyter scriptorque synchronus, in sua ad Hermannum Contractum Appendice testatur, adversus Guibertum anti-papam ejusque sequaces celebratum fuit, tot episcopi et abbates, quemadmodum in veteri, e quo Labbeus illius canones edidit, codice Romano legitur, convenerunt, ut eorum numerus facile adnotari non poterit. Nec patrum, qui ad secundum convenerunt, exiguus existit numerus, uti fidem facit concilii illius titulus a Labbeo in tom. X conciliorum ex antiquis codicibus Mss. illatus, hisque verbis conceptus: Anno Dominicæ Incarnationis mxciii. v Idus Martii convenit Troiæ in Apulia concilium episcoporum fere lxxv, abbatum xii. Ac Brunonem quidem ad duo hæc concilia, haud procul admodum a Calabria, eremoque, in qua versabatur, celebrata, ab Urbano e solitudine sua evocatum fuisse, verosimile vel idcirco apparet Octobris Tomus III.

ret, quod, cum in eremo Calabria jam commoraretur, subinde ex hac a Pontifice illo, prudentissimi Viri consiliis in majoris momenti negotiis uti volente, verosimillime arcessitus fuerit, ut jam supra docui.

395 Verum an etiam Sanctus ad celeberrimum numerosissimumque concilium, anno 1095, ut Bertholdus presbyter iterum mox laudatus testatur, loco a Calabria nonnihil remotiori, Placentiæ nimirum, celebratum, aliudque, quod huic prævit, quodque (neque enim in eo quidquam statutum fuisse legitur) non tam concilium, quam præparatio ad Placentinum concilium existisse videtur, Guastallæ, seu, ut ab aliis scribitur, Guardistallæ, aut Ewardastallæ anno 1094 exeunte habitum, ab Urbano Papa fuerit evocatus? Brunonem sane jam dicto, in quo iterum Guibertus Anti-papa et Henricus imperator communione Ecclesiastica fuere privati, concilio Placentino interfuisse, Blomenvenna, ceterique ejus biographi, sæculo quinto decimo posteriores, qui sanctum Virum a suo e Cartusia discessu ad annum usque 1095 Urbano adfuisse, tuncque demum, Rhegiensi, ad quem electus fuerat, archiepiscopatu recusato, Pontificiaque curia relicta, in Turritanam Calabriae eremum sese recepisse volunt, unanimi consensu affirmant. Et vero, etsi hanc eorum assertionem nullo testimonio satis antiquo firmare queam, vero tamen neququam puto ab similem, cum factum facile esse queat, ut Pontifex, qui Sanctum celebratis Troiæ et Beneventi conciliis interesse verosimiliter ex jam dictis voluerat, eum quoque ad Placentinum, in quo gravissimi ponderis negotia tractanda erant, e Calabria solitudine arcessierit. Pontifici, inquit in jam sæpius laudata Urbani Papæ II Vita num. 171 Ruinar-tius, in eadem synodo (Placentina scilicet) consiliarium adfuisse sanctum Brunonem, parentem Cartusianorum, omnes ferme vulgati auctores tradiderunt, nec animus est hanc opinionem impugnandi; at illis assentiri non possum, qui asserunt, huic sancto Viro tunc temporis oblatum fuisse a Pontifice archiepiscopatum Rhegiensem in Calabria. Ita ille, non multum, ut apparet, ablutens ab opinione, qua Sanctum Placentino concilio verosimiliter interfuisse, nec tamen, in hoc illi archiepiscopatum Rhegiensem fuisse oblatum, existimo.

396 At vero sunt etiam, qui Brunonem concilio isti non tantum interfuisse, verum etiam e Præfationibus in Missa recitari solitis, decimam, quæ est de beata Maria, quæque in concilio isto promulgata fuerit, concinnasse contendunt. Ac in primis quidem ita opinatur Surianus, in suis ad contextam a Surio S. Brunonis Vitam Annotationibus pag. 192 et seq., ac deinde in sua ad eandem Vitam Chronotaxi pag. 596. Verba ejus omnia, quorum primis, concilio Placentino interfuisse Sanctum, probare potissimum nititur, huc transcribo. Priori loco hisce sequentibus utitur: Paris difficultatis esse censetur, quod concilio dicitur (S. Bruno nempe) interfuisse Placentino, quod anno mxcv celebratum est, cum diplomata donationis (Turritanæ eremi per Rogerium comitem) factæ anno mxc et confirmatæ ab Urbano II biennio post, repugnent. Sed nec hoc suo destituitur fundamento, cum Antonius Beuter, chronographus Valentinus, antiquitatum indagator egregius, in suo, quem inscripsit de Missæ caeremoniis, libello id non obscure asserat, dum ait, Præfationem, quæ decima est, de B. Maria Virgine tunc ab eo fuisse composi-

AUCTORE
C. B.

ad Placentinum verosimiliter etiam a Pontifice fuit arcessitus.

E

F

Composuisse in hoc Præfationem de Beata putatur a nonnullis.